

**Zapošljivost i razvoj karijere osoba koje su završile
srednje strukovno obrazovanje u
Ekonomskoj i trgovačkoj školi u Dubrovniku
školske godine 2016.-2017.**

Veljača 2019.g.

Sadržaj

1. Uvod, ciljevi i metodologija	5
1.1. Uvod	5
1.2. Ciljevi studije praćenja	5
1.3. Metodologija	6
1.3.1 Ciljanapopulacija	6
1.3.2 Metoda istraživanja	6
1.3.3Uzorak	7
2. Obrazovne i radne karijere	9
2.1. Obrazovne karijere	11
2.1.1. Tijek srednješkolskog obrazovanja	11
2.1.1.1. Karakteristike završenih polaznika i programa	11
2.1.1.2. Procjena razloga za odabir škole i obrazovnog programa, zadovoljstva završenim završenim obrazovnim programom i srednjom školom koju su pohađali	12
2.1.1.3. Stipendije, zalaganje, uspjeh i Državna matura	15
2.1.1.4. Povremeni poslovi za vrijeme srednjoškolskog obrazovanja	17
2.1.1.5. Razlozi nastavka ili prekida školovanja nakon srednjeg strukovnog obrazovanja	18
2.1.1.6. Spremnost za donošenje odluka vezanih uz buduću karijeru po završetku srednje škole	19
2.1.1.7. Procjena razine stečenih općih generičkih kompetencija tijekom obrazovanja na strukovnoj ustanovi	20
2.2. Nastavak obrazovanja nakon srednje škole	22
2.2.1. Upisivanje studija, vrste, načini i mjesto studiranja	22
2.3. Status po završetku školovanja	24
3. Tranzicija iz obrazovanja na posao	26
3.1. Prvi posao	26
3.2. Trenutni posao	28
3.2.1. Zadovoljstvo trenutnim poslom	31
3.2.2. Procjena razine potrebe općih generičkih kompetencija na njihovom trenutnom radnom mjestu	33
3.2.3. Usporedba procijenjene razine općih generičkih kompetencija usvojenih tijekom obrazovanja i procijenjene razine njihove upotrebe na trenutnom radnom mjestu	34
3.3. Osobe bez posla	35
3.3.1. Nezaposleni	35
3.3.2. Neaktivni	36

1. Uvod, ciljevi i metodologija

1.1. Uvod

Završetak školovanja i ulazak u svijet rada je kritični periodu životu svakog mladog čovjeka. Obrazovni sustav u Hrvatskoj ima nekoliko "raskršća" presudnih za daljnji tijek karijere. Prvo važno raskršće događa se nakon završene osnovne škole, u dobi od 15 godina. Učenici se mogu upisati u trogodišnje strukovne industrijske i obrtničke škole, četvergodišnje strukovne škole, gimnazije ili umjetničke škole. Nakon srednje škole izbor je različit za svaku od ovih skupina.

O donesenim odlukama o izlasku na tržište rada, nastavku školovanja na višim razinama ili iz određenih individualnih razloga ulazak u neaktivnost, postoje sporadični jednokratni uvid na razini cjelovitog srednjeg općeg i strukovnog obrazovanja, svega jedan regularan višegodišnji uvid na regionalnoj razini, dok na razini pojedinih obrazovnih ustanova ovakvi uvidi do sada nisu rađeni.

Ovaj izvještaj prezentira nalaze provedene pilot studije praćenja koji se po prvi put rade na razini strukovne obrazovne ustanove u Hrvatskoj. Svrha studije je proširiti postojeće znanje o zapošljivosti završenih polaznika strukovnog obrazovanja, njihovim iskustvima za vrijeme školovanja i kao i o procesu tranzicije u svijet rada. Izvještaj analizira prikupljene informacije o uspjehu završenih polaznika na tržištu rada, adekvatnosti, relevantnosti i kvaliteti samog obrazovanja, kao i mnogim drugim aspektima koji mogu pomoći pri procjeni kvalitete i orijentacije i usmjerenosti općeg i strukovnog sustava obrazovanja prema tržištu rada.

1.2. Ciljevi studije praćenja

Cilj istraživanja je bio dvostruk:

- Dobiti uvid u zapošljivost završenih polaznika strukovnog

obrazovanja na razini strukovne ustanove i pojedinih obrazovnih programa koji se u njoj izvode (*informacija tržišta rada*) i

- Dobiti povratnu informaciju od strane završenih polaznika strukovnog obrazovanja sa svrhom unaprijeđenja sadržaja i izvedbe obrazovnog programa (*retrospektivna evaluacija obrazovnog procesa*), kao i uvide u odluke o njihovom daljem školovanju.

Namjera poduzetog istraživanja bila je, s jedne strane, započeti sa sustavnim i objektivnim uvidom u spektar obrazovnih i radnih obrazaca ponašanja preko kojih se

odvija izuzetno značajna prijelazna epizoda u životu mladih osoba, kao i uvid u potencijal i relevantnost izlaznih rezultata strukovnih obrazovnih programa i stečenih kvalifikacija u odnosu na uključenje u svijet rada ili nastavak školovanja- što je, dakle, slijedilo nakon završetka srednje škole i kakvi su putevi i načini njihova kasnijeg radnog, obrazovnog i profesionalnog uklapanja i intergriranja radni i društveni kontekst i u kojoj su mjeri ti procesi pod utjecajem završenog obrazovanja. S druge strane, htjelo se dobiti povratnu informaciju kroz procjenu završenih polaznika u pogledu kvalitete stečenih kvalifikacija i usvojenih kompetencija u odnosu na sadržaj i izvedbu obrazovnog programa pri strukovnoj ustanovi.

U ovom prikazu iznesena su iskustva polaznika Ekonomske i trgovačke škole iz Dubrovnika, generacije koja je svoje srednjoškolsko obrazovanje završila u škol. god. 2016./2017. i koja je u trenutku anketiranja iza sebe imala jednogodišnje iskustvo vezano za njihove aktivnosti na tržištu rada ili daljnjem školovanju.

1.3. Metodologija

1.3.1 Ciljana populacija

Ciljana populacija ovog istraživanja su svi učenici obrazovnih programa Ekonomske i trgovačke škole iz Dubrovnika i to generacija koja je svoje srednjoškolsko obrazovanje završila školske godine 2016/2017.

1.3.2 Metoda istraživanja

Kao metoda istraživanja primijenjena anketna metoda, a u prikupljanju podataka korišteno je on-line anketiranje. Za potrebe provedenog istraživanja upitnik je oblikovan za samostalno ispunjavanje od strane ispitanika.

Anketni upitnik je strukturiran kroz grupiranja pitanja sa ciljem detaljnog pokrivanja problematiku obrazovnih i radnih karijere koje su slijedile po završetku strukovnog obrazovanja.

Upitnik je pokrivaio slijedeća područja: (1) Tijek srednjoškolskog obrazovanja, (2) Školovanje poslije srednje škole, (3) Zaposlenost, (4) Radna povijest, (5) Nezaposlenost, (6) Neaktivnost, (7) Životne okolnosti i (8) Podaci za kontakt. Svi ispitanici su odgovarali na pitanja u područjima: (1), (4), (7) i (8), dok su na pitanja o ostalim područjima odgovarali ovisno o trenutnom radnom statusu (na školovanju, zaposlen/a, nezaposlen/a, neaktivan/na). Osim standardnih pitanja uobičajenih za ovu vrst istraživanja od ispitanika je zatraženo da retrospektivno i sekvencijalno opišu svoj radni status iz mjeseca u mjesec od trenutka izlaska iz srednjeg obrazovanja do dana anketiranja.

Oblikovanje i razumjevanje pitanja i ponuđenih odgovora, kao i funkcionalnost on-line sustava, testirani su predistraživanjem uz sudjelovanje jednog završnog strukovnog razrednog odjeljenja, na temelju čega su izvršene određene manje prilagodbe kako u sadržaju i formulaciji pitanja u upitniku.

Sve pripremne radnje oko ažuriranja adresara (e-mail adresa i telefona), slanja prvog pozivnog e-maila na sudjelovanje u anketi svim kontakno dostupnim završenim polaznicima, slanja tri e-mail podsjećanja osobama koje nisu ispunile anketu, kao i telefonska podsjećanja u zadnja dva tjedna provođenja anketiranja, izvršila je radna grupa za provedbu ankete formirana pri Ekonomskoj i trgovačkoj školi. Anketiranje je izvršeno tijekom XI. i XII. mjeseca 2018.g. i I. mjeseca 2019.g. Tijekom trajanja anketiranja organizirana je telefonska pomoć ispitanicima ukoliko za to iskažu potrebu u pogledu razumjevanja pitanja ili mogućih dvojbi vezanih uz davanje odgovora na pojedina pitanja. Tijekom anketiranja ispitanici nisu iskazali potrebu za pojašnjenjem pitanja niti na nemogućnost davanja odgovora na pitanja usljed procijenjene nekonzistentnosti pitanja.

1.3.3 Uzorak

U cilju postizanja reprezentativnosti primijenjen je stratificiran višestapni proporcionalni slučajni uzorak pripadnika populacije svih završenih polaznika, Ekonomske i trgovačke škole iz Dubrovnika generacija koja je svoje srednjoškolsko obrazovanje završila školske godine 2016/2017.

Provedena je dvostruka stratifikacija prema sljedećim obilježjima: (1) prema programima obrazovanja koji se u školi izvodi (ukupno 5), čime je postignuto razvrstavanje jedinica izbora po načelu iscrpnosti i isključivosti i (2) prema spolu. Alokacija uzorka po stratumima provedena je proporcionalno njihovoj veličini, točnije sukladno broju i spolu učenika koji su ih pohađali.

Veličina populacija kvalificirane za sudjelovanje u istraživanju (sa validnim kontakt podacima) iznosila je ukupno 91 osobe. Uz veličinu uzorka od 78 ispitanika, na razini pouzdanosti od 95% i za proporciju odgovora od 50%, očekivana razina preciznosti (teorijska pogreška uzorka) iznosi +/- 10,0%.

Tablica 1. Pregled završenih polaznika generacije 2016./2017. i ostvaren povrat anketa

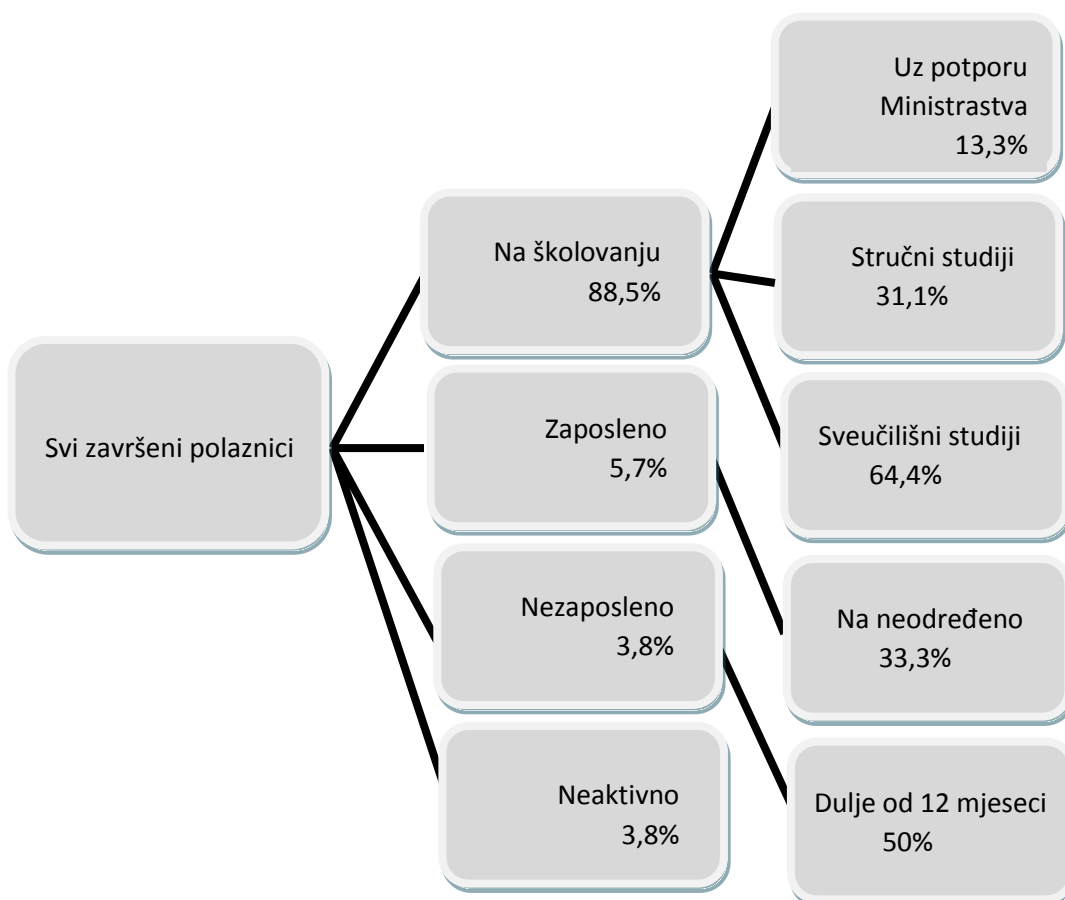
Obrazovni programi	Ukupno završenih polaznika	S validnim kontaktnim podacima	Vraćeni odgovori	Stopa povrata
Ekonomist	25	24	17	68%
Ekonomska gimnazija	22	21	15	68%
Komercijalist	26	26	13	50%
Poslovni tajnik	18	15	7	39%
UKUPNO	91	86	52	57%

Ukupno je na anketu odgovorilo 52 završenih polaznika što daje stopu odaziva osoba kvalificiranih za sudjelovanje u istraživanje od zadovoljavajućih 57%.

2. Obrazovne i radne karijere

Slika 1. Hodogram radnih i obrazovnih karijere svih završenih polaznika Ekonomske i trgovačke škole iz Dubrovnika godinu dana po završetku školovanja

(škol.god. 2016./2017.)

2.1. Obrazovne karijere

2.1.1. Tijek srednješkolskog obrazovanja

2.1.1.1. Karakteristike završenih polaznika i programa

Ekonomska i trgovačka škola iz Dubrovnika izvodi nastavne planove i programe za četverogodišnja zanimanja: ekonomist, ekonomska gimnazija, komercijalist i poslovni tajnik.

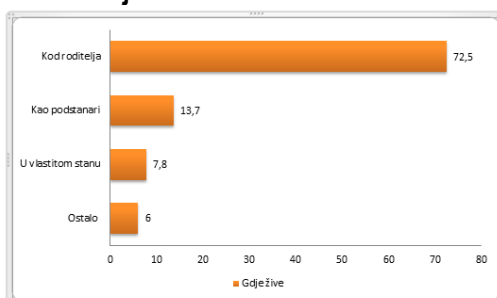
T.1 - Distribucija ispitanika prema vrsti obrazovnog programa koji su pohađali i spolu

Obrazovni programi	Broj osoba	udio %	M (%)	Ž (%)
Ekonomist	17	32,7	29,4	70,6
Ekonomska gimnazija	15	28,8	40	60
Komercijalist	13	25	15,4	84,6
Poslovni tajnik	7	13,5	14,2	85,8
UKUPNO	52	100,0	26,9	73,1

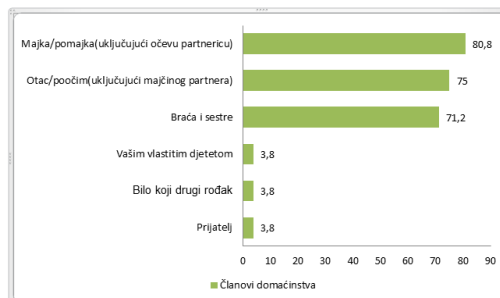
Žene i muškarci značajno se razlikuju prema udjelu u pojedinoj vrsti završenog obrazovnog programa. Podatak o dominantnoj prisutnosti žena s obzirom na profil škole (73,1% žena u odnosu na 26,9% muškaraca) je očekivan osobito u sektoru poslovne administracije. Zbog izrazite asimetričnosti spolne strukture, u elementima izvještaja koji slijede spolna struktura neće biti sistematski komentirana.

U pogledu socijalnih karakteristika životnih uvijeta, godinu dana po završetku svog strukovnog obrazovanja završeni polaznici dominantno žive s roditeljima (manje od 25% vodi samostalan život), okruženi tradicionalnom obiteljskom strukturom, u najvećem broju sa oba roditelja i u preko 70% slučajeva sa braćom i sestrama.

Slika 3. Gdje žive

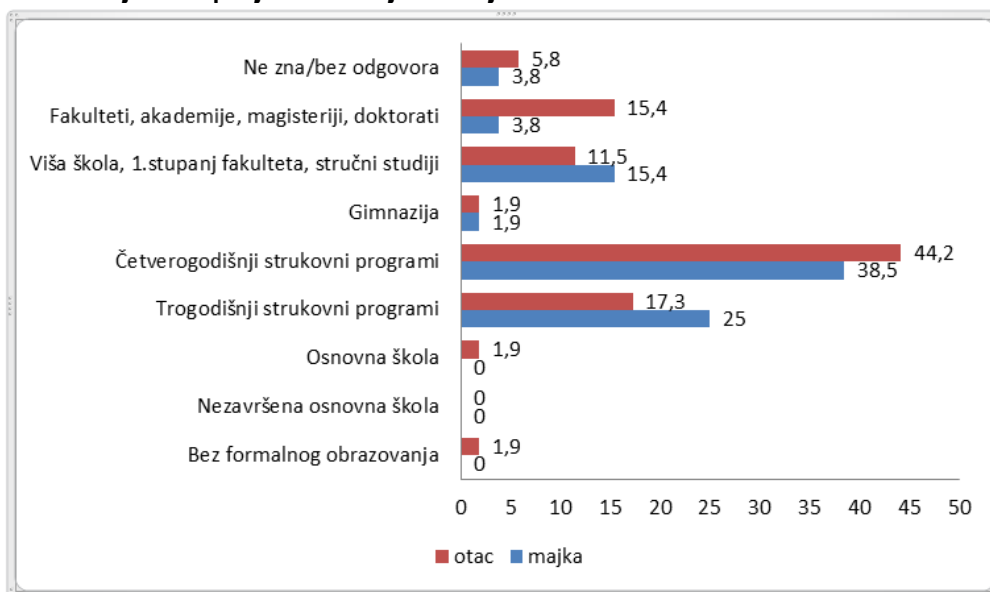

Slika 4. Članovi domaćinstva

Najčešća obrazovna razina roditelja su završeni trogodišnji i četvorogodišnji strukovni programi. Kod očeva to je slučaj u 61,5%, dok u 26,9% imaju više i visoko obrazovanje. Vrlo je slična struktura i kod majki: 63,5% ima završeno srednje strukovno obrazovanje i 19,2% više i visoko obrazovanje.

Slika 5. Najviši stupanj obrazovanja roditelja

2.1.1.2. Procjena razloga za odabir škole i obrazovnog programa, zadovoljstva završenim obrazovnim programom i srednjom školom koju su pohađali

Svi razlozi za odabir škole i obrazovnog programa na razini svih sudionika rangirani su ispod indiferentnosti. (od 1,25 -2,31)

T.2 – Procjena završenih polaznika škole o važnosti razloga za odabir škole po obrazovnim programima (prosjeak na skali od 1 – Potpuno nevažno do 5 – Vrlo važno)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomiska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Blizina doma roditelja ili drugih rođaka	1,78	1,81	1,93	1,77	1,43
Mogućnost dobivanja stipendije	1,25	1,56	1,00	1,23	1,14
Puno prijatelja u školi	2,21	2,41	2,20	2,23	1,71
Htio sam raditi baš taj posao	1,94	2,31	1,60	1,85	2,00
Ugled strukovne škole	2,08	2,38	1,80	2,15	1,86
Praktična nastava u programu	2,31	2,56	2,20	2,08	2,43
Brza mogućnost zaposlenja	2,16	2,25	1,93	2,00	2,71
Savjeti roditelja / rodbine	2,28	2,44	2,21	2,08	2,43
Raznovrsne aktivnosti i projekti škole	2,22	2,44	2,13	1,85	2,57

Pri sagledavanju ovakve motivacijske slike treba imati u vidu da je u pitanju retroaktivno vrednovanje razloga odabira škole, odnosno da se vrednovanje ne vrši vremenski pred i prije stvarne odluku o izboru škole i obrazovnog programa, već je zapravo u ocjenu pojedinih razloga utkano iskustvo cjelokupnog vremena

provedenog na obrazovanju u odabranoj školi i godina dana suočavanja sa potencijalima zapošljivosti ili daljnjeg školovanja koje stečena kvalifikacija omogućava. Ovakva relativno negativna motivacijska slika ili će biti potvrđena detaljnijom analizom zadovoljstva sadržajnim i provedbenim aspektima odabranog obrazovnog programa i detaljnijom ocjenom zadovoljstva materijalnim i organizacijskim aspektima koje škola nudi u realizaciji obrazovnog programa, ili će tim istim analizama biti odbačena ili znatno ublažena. U prvom slučaju – potvrde negativne motivacijske slike -možemo reći da imamo činjenicu značajne prisutnosti situacije gdje odabir škole i obrazovnog programa prolazi bez sistematskog prisutstva mogućnosti usklađivanja, s jedne strane, individualnoprovjerenih interesa, dispozicija i motivacije i, s druge strane, informirane provjere mogućih odabira sukladnih područja djelatnosti i obrazovanja. U drugom slučaju u pitanju može biti banalan problem redosljeda pitanja gdje ocjena razloga odabira određene škole i obrazovnog programa može biti drugačija ako joj prethodi ocjena zadovoljstva sastavnicama završenog programa i onog što i kako u realizaciji obrazovnog programa nudi pojedina škola.

T.3 – Procjena zadovoljstva završenim obrazovnim programima (prosjeck i frekvencije na skali od 1 – Vrlo nezadovoljan do 5 – Vrlo zadovoljan):

	Prosjeck	Vrlo nezadovoljan					Vrlo zadovoljan	N
		1	2	3	4	5		
Škola u cjelini	3,90	0,0%	5,8%	21,1%	50,0%	23,1%	52	
Ekonomist	3,82	0,0%	11,8%	11,8%	58,8%	17,6%	17	
Ekonomska gimnazija	3,87	0,0%	6,7%	20,0%	53,3%	20,0%	15	
Komercijalist	3,85	0,0%	0,0%	38,5%	38,5%	23,1%	13	
Poslovni tajnik	4,29	0,0%	0,0%	14,3%	42,9%	42,9%	7	

Slika zadovoljstva završenim **obrazovnim programom** daje bitno drugačiju sliku nego izjave o razlozima odabira škole i obrazovnog programa. Općenito, završeni polaznici daju pozitivnu procjenu o završenim obrazovnim programima - 3,90 neovisno od završenog obrazovnog programa. Raspon između maksimalne ocjene zadovoljstva programom od 4,29 (dane od strane polaznika programa *Poslovni tajnik gdje je 42,9% Vrlo zadovoljno*) i iskazanog minimalnog zadovoljstva – 3,82 (dane od strane polaznika programa *Ekonomist*) manji je od vrijednosti jedne ocjene (0,47). Slična, tek za nijansu lošija, je i situacija kod ocjene zadovoljstva pojedinim aspektima završenih obrazovnih programa. Ono što remeti umjerene iznadprosječne ocjene je relativno nezadovoljstvo *Praktičnom nastavom/stručnom praksom kod poslodavca* sa prosječnom ocjenom 3,08.

T.4 – Procjena zadovoljstva aspektima završenih obrazovnih programa

(prosjeak na skali od 1 – Vrlo nezadovoljan do 5 – Vrlo zadovoljan)

Aspekti obrazovnih programa	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Stečena stručna znanja	3,62	3,71	3,53	3,54	3,71
Stečena opća znanja	3,73	3,81	3,80	3,31	4,14
Stečene vještine za obavljanje posla	3,60	3,65	3,33	3,54	4,14
Praktična nastava u školi	3,38	3,35	3,07	3,77	3,43
Praktična nastava/stručna praksa kod poslodavca	3,08	3,00	2,67	3,23	3,86
Odnos teorije i prakse	3,38	3,53	3,07	3,38	3,71

Sljedeća komponenta koju su retrospektivno ocjenjivali završeni polaznici, je zadovoljstvo materijalnim i organizacijskim aspektima koje škola nudi u realizaciji obrazovnog programa. Ocjene su visoke i na razini škole kao cjeline (4,10) i na razini pojedinih programa (raspon od 4,50 do 3,82).

T.5 – Procjena zadovoljstva završenom srednjom školom po obrazovnim programima (prosjeak i frekvencije na skali od 1 – Vrlo nezadovoljan do 5 – Vrlo zadovoljan)

	Prosjeak	Vrlo nezadovoljan			Vrlo zadovoljan		N
		1	2	3	4	5	
Škola u cjelini	4,10	0,0%	3,8%	23,1%	53,8%	19,2%	52
Ekonomist	3,82	0,0%	5,9%	23,5%	52,9%	17,6%	17
Ekonomska gimnazija	4,50	0,0%	6,7%	26,7%	40,0%	26,7%	15
Komercijalist	4,10	0,0%	0,0%	23,1%	61,5%	15,4%	13
Poslovni tajnik	4,00	0,0%	0,0%	14,3%	71,4%	14,3%	7

Važan moment koji treba istaknuti kad je u pitanju vrednovanje pojedinih aspekata škole u domeni organiziranja i provođenja obrazovnih programa jest visoka prosječna ocjena *Pristupačnosti i angažiranosti nastavnika*(3,86). Također su visoke i prosječne ocjene stručnih službi (3,61) i uprave škole (3,63), ali i relativno niska ocjena aspekta *Povezanost škole s poslodavcima*(3,37). U okviru aspekata škole koje dolaze iz materijalne domene - *Opremljenost škole* ima ocjenu (3,55).

T.6 – Procjena zadovoljstva aspektima pohađane škole

(prosjeak na skali od 1 – Vrlo nezadovoljan do 5 – Vrlo zadovoljan)

Aspekti škole	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomika gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Pristupačnost i angažiranost nastavnika	3,86	3,94	3,73	3,85	4,00
Pristupačnost stručnih službi škole	3,61	3,81	3,60	3,38	3,57
Pristupačnost uprave škole	3,63	3,69	3,53	3,54	3,86
Opremljenost škole	3,55	3,63	3,47	3,69	3,29
Sudjelovanje u aktivnostima i projektima škole	3,84	4,00	3,73	3,77	3,86
Povezanost škole s poslodavcima	3,37	3,50	3,13	3,62	3,14
Ugled škole u zajednici	3,71	3,69	3,60	3,69	4,00

Zaključujući ovaj odjeljak o kvaliteti obrazovnih programa koji se u školi izvode, te materijalnim, organizacijskim i nastavnim aspektima i uvjetima koje škola nudi u realizaciji obrazovnih programa, analiza iskazanih procjena zadovoljstva završenih polaznika pokazuje da su se u preko 65% iskaza o stečenim stručnim i općim znanjima, te o stečenim vještinama za obavljanje posla izjasnili kao *Dobrim* i *Vrlo dobrim*.

Također su uvijete obrazovanja za polaznike ocjenjeni kao relativno dobri posebice u odnosu na nastavnike i na upravljačku i stručnu podršku koju škola pruža, dok u pogledu materijalne opremljenosti i povezanosti sa gospodarstvom ostaje prostor za unaprijeđenja.

2.1.1.3. Stipendije, zalaganje, uspjeh i Državna matura

Stipendiju je tijekom svog srednješkolskog obrazovanja koristilo 7,7% osoba. Informacija iz jedinog sličnog nacionalnog istraživanja iskazalo je podatak o 4% primatelja stipendija, dok je također jedino postojeće regionalno istraživanje ukazalo da je unutar četiri sukcesivne generacije (2008.-2011.) u prosjeku bilo 3,5% primatelja stipendija, što ukazuje da su stipendije u srednjoj školi još uvijek izrazito rijetke.

U dijelu anketnog upitnika posvećenog tijeku srednješkolskog strukovnog obrazovanja ispitana je angažiranost polaznika kroz uspjeh u završnom razredu i kroz procjenu stupnja uključenosti u obrazovne aktivnosti.

T.7 – Prosječne ocijene ispitanika u posljednjem razredu srednje škole po obrazovnim programima (%)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Dovoljnim uspjehom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dobrim uspjehom	24,0	50,1	0,0	15,4	33,3
Vrlodobrim uspjehom	52,0	43,8	40,0	76,9	50,0
Odličnim uspjehom	24,0	6,3	60,0	7,7	16,7
Ne zna / Bez odgovora	4,0	6,3	0,0	0,0	16,7
Prosjek	4,00	3,57	4,60	3,92	3,83

Podatci pokazuju kako je najveći broj polaznika završio završni razred s ocjenom vrlo dobar (52,0%). Ocjenom odličan obrazovanje završio je 24%, isto kao i ocjenom dobar, dok onih sa ocjenom dovoljan nema. Unutar obrazovnih programa najbolji prosječan uspjeh (4,6) imali su polaznici završnog razreda obrazovnog programa *Ekonomska gimnazija*.

T.8 – Procjene zalaganja i angažmana tijekom obrazovnog procesa po obrazovnim programima (%)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Vrlo malo ste se trudili, samo onoliko koliko je trebalo za prolaznu ocjenu	5,9	5,9	0,0	15,4	0,0
Osrednje ste izvršavali školske zadatke (povremeno pisanje domaćih zadaća, učenje uoči ispitivanja ili kontrolnih)	41,2	41,2	33,3	53,8	33,3
Trudili ste se sve obaveze izvršavati na vrijeme, redovito učenje i pisanje domaćih zadaća	33,3	35,3	40,0	15,4	50,0
Uz redovito izvršavanje školskih obveza, sudjelovali ste u dodatnim aktivnostima škole: natjecanja, projektima, prezentacijama,	19,6	17,6	26,7	15,4	16,7

Istodobno završeni polaznici procjenjivali su stupanj svog angažmana tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Oko polovine polaznika (47,1%) procijenio je svoj angažman minimalnim, osrednjim i kampanjskim, dok je druga polovina nastojala sustavno i na vrijeme obavljati svoje obrazovne poslove i obaveze. Svaki peti učenik među njima bio je angažiran u natjecanjima, projektima, programima učeničke mobilnosti i sl. dodatnim mogućnostima i aktivnostima škole.

T.9 – Polaganje ispita Državne mature (%)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
DA	94,1	81,3	100,0	100,0	100,0
NE	5,9	18,8	0,0	0,0	0,0
Ne zna / Bez odgovora	2,0	6,3	0,0	0,0	0,0

Jedan od indikatora profesionalnih namjera u smislu daljnjeg školovanja ili izlaska na tržište rada je pristup na ispit Državne mature čija je položenost preduvjet daljnjeg školovanja na višoj razini. Među završenim polaznicima vrlo visoka je izlaznost na Državnu maturu (94,1%) zbog čega ne iznenađuje podatak da je godinu dana po završenom srednjem strukovnom obrazovanju 86,5% nastavilo daljnje školovanje na stručnim i sveučilišnim studijima.

2.1.1.4 Povremeni poslovi za vrijeme srednjoškolskog obrazovanja

Tijekom perioda svog srednjoškolskog strukovnog obrazovanja pored obavezne stručne prakse, veliki dio polaznika radio je i na povremenim poslovima. U slučaju anketiranih završenih polaznika ovakvu vrstu iskustva imalo je 44,2%.

T.10 – Povezanost povremenih poslova s područjem rada za koje se školuju (prosjeak na skali od 1 – Nimalo do 5 – U velikoj mjeri)

	Prosjeak	Nimalo					N
		1	2	3	4	5	
Škola u cjelini	1,91	54,5%	22,7%	4,5%	13,6%	4,5%	22
Ekonomist	2,00	50,0%	33,3%	0,0%	0,0%	16,7%	6
Ekonomska gimnazija	1,71	57,1%	28,6%	0,0%	14,3%	0,0%	7
Komercijalist	2,14	57,1%	0,0%	14,3%	28,6%	0,0%	7
Poslovni tajnik	1,50	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2

U najvećem broju (36,5%) ti su poslovi rađeni za vrijeme školskih praznika i vikendima (5,8%) ,ali ne i izvan vremena dnevnih školskih smjena. Rađeni poslovi najčešće nisu povezani s područjem rada za koje se polaznici školuju.

T.11 – Korisnost povremenih poslova pri donošenju daljnjih profesionalnih odluka (%)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Uopće nisu bili od pomoći	9,6	5,9	20,0	0,0	14,3
Ne od pretjerane pomoći	13,5	11,8	20,0	15,4	0,0
Donekle od pomoći	11,5	5,9	6,7	15,4	28,6
Od velike pomoći	9,6	11,8	0,0	23,1	0,0
Ne zna / Bez odgovora	55,8	64,7	53,3	46,2	57,1

Polovina ispitanika(koji su odgovorili na ovo pitanje) koji su radili povremene poslove tijekom obrazovanja ne smatra da ta radna iskustva nisu bila korisna ili da nisu bila relevantna za donošenje kasnijih odluka u karijeri ili za odabir što će kasnije raditi u životu. Očito postoji podjeljenost u vrednovanju značaja povremenih poslova za vrijeme školovanja.

2.1.1.5 Razlozi nastavka ili prekida školovanja nakon srednjeg strukovnog obrazovanja

Nakon završetka srednje škole 88,5% ispitanika je nastavilo školovanje.

Najčešći razlog nastavljanja školovanja nakon srednje škole koje iznosi 67,3% ispitanika od njih 88,5% koji su nastavili školovanje je slijedeći: fakultetska diploma povećava mogućnost dobivanja posla. Opravdanost ovakvog stava se i te kako ogleda u evidentno povoljnijoj poziciji koju vlasnici fakultetske diplome imaju na tržištu rada, a svijesnost koju o njoj ovim stavom iskazuju mladi govori o realnom procjenjivanju težine i značenja koju komponenta školovanja ima za kasniji rad i život. Daleko iza ovog razloga za nastavak školovanja dolazi iskaz vjerovanja da viša razina obrazovanja donosi visok društveni status (11,5%).

S druge strane, 11,5% ispitanika nakon srednje škole nije nastavilo školovanje. Kao razloge za tu odluku navode: želju da rade(1,9%) ,umor i gubljenje motivacije za učenje (1,9%) i obiteljske razloge (1,9%).

2.1.1.6 Spremnost za donošenje odluka vezanih uz buduću karijeru po završetku srednje škole

Procjena vlastite subjektivne spremnosti za donošenje odluka usmjerenih budućoj karijeri i životu po završetku srednje škole u osnovi je pitanje pripreme i spremnosti za dvije temeljne destinacijske točke po završetku obrazovanja na strukovnoj ustanovi: ulazak na tržište rada i nastavak daljnjeg školovanja . Istovremeno riječ je o indikatoru koji govori o upoznatosti i motiviranosti srednjoškolske populacije da koristi sve dostupne izvore informacija i savjetovanja formativnih za donošenje karijernih, radnih i obrazovnih odluka po završetku srednje škole, ali je ujedno indikator postojanja kvalitete i dostupnosti tih istih servisa i informacija unutar obrazovnog sustava ili spram njega paralelno i komplementarno razvijenih usluga.

T.12 – Procjena spremnosti za donošenje odluka o budućoj karijeri s obzirom na završeni obrazovni program (%)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Da – vrlo dobro pripremljen	14,6	17,6	14,3	16,7	0,0
Da – donekle dobro pripremljen	60,4	58,8	71,4	41,7	66,7
Ne – Slabo pripremljen	20,8	17,6	7,1	33,3	33,3
Ne – Potpuno nepripremljen	4,2	0,0	7,1	8,3	0,0
Ne zna / bez odgovora	8,3	0,0	7,1	8,3	16,7

Na razini škole 75% polaznika smatra da je pripremljeno za donošenje odluka o budućoj karijeri. U programu Ekonomske gimnazije najmanje je onih koji kažu da nisu spremni za donošenje odluka o budućoj karijeri.

2.1.1.7 Procjena razine stečenih općih generičkih kompetencija tijekom obrazovanja na strukovnoj ustanovi

Sudionicima istraživanja ponuđena je lista od osamnaest generičkih sposobnosti – kompetencija na samoprocjenu u kojoj mjeri ih posjeduju kao rezultat doprinosa obrazovanja u Ekonomskoj i trgovačkoj školi u Dubrovniku razvoju tih sposobnosti.

T.13 – Procjena razine stečenih općih generičkih kompetencija tijekom obrazovanja (%)

	Prosjek	Nimalo					U velikoj mjeri	N
		1	2	3	4	5		
Vladanje strukovnim znanjima i vještinama	3,35	0,0%	11,5%	50,0%	30,7%	7,7%	51	
Sposobnost razvoja novih ideja i rješenja u struci	3,38	0,0%	11,5%	48,1%	30,7%	9,6%	51	
Sposobnost zalaganja za sebe i svoje ciljeve	3,88	0,0%	9,6%	26,9%	28,8%	34,6%	52	
Sposobnost prilagodbe promjenjivim uvjetima	3,78	0,0%	9,6%	30,8%	28,8%	28,8%	52	
Sposobnost za poticanje drugih na suradnju	3,58	3,8%	9,6%	28,8%	40,4%	17,3%	52	
Donošenje odluka i rješavanje problema na temelju činjenica i dokaza	3,71	1,9%	11,5%	26,9%	32,7%	26,9%	52	
Spremnost na preispitivanje vlastitih i tuđih ideja	3,73	3,8%	7,7%	25%	38,5%	25%	52	
Sposobnost učinkovitog djelovanja prema zadanom cilju	3,67	1,9%	7,7%	30,8%	40,4%	19,2%	52	
Sposobnost učinkovitog organiziranja svojih radnih procesa	3,69	1,9%	9,6%	30,8%	32,7%	25%	52	
Sposobnost produktivnog rada sa drugima	3,54	1,9%	17,3%	23,1%	40,4%	17,3%	52	
Sposobnost rada pod pritiskom	3,65	0,0%	13,5%	30,8%	32,7%	23,1%	52	
Korištenje stranih jezika u pismu i govoru	3,71	3,8%	9,6%	26,9%	30,8%	28,8%	52	
Osjećaj pripadnosti struci	3,10	9,6%	17,3%	38,5%	23,1%	11,5%	52	
Vještine učenja i usvajanja novih znanja	3,65	1,9%	9,6%	30,8%	36,5%	21,1%	51	
Učinkovito korištenje vremena	3,33	5,8%	15,4%	38,5%	21,1%	19,2%	51	
Pisanje izvještaja, bilješki i drugih službenih	3,42	7,7%	7,7%	38,5%	26,9%	19,2%	52	
Vještine i znanja za samostalno pokretanje posla	3,02	7,7%	21,1%	44,2%	15,4%	11,5%	52	
Vještine traženja posla	3,29	3,8%	15,4%	42,3%	25%	13,5%	52	

U prosjeku završeni polaznici iskazuju pozitivnu procjenu mjere u kojoj su usvojili određene kompetencije za vrijeme svog obrazovanja u Ekonomskoj i trgovačkoj školi . Natprosječno pozitivno ocijenili su usvojenost jedanaest od osamnaest kompetencija sljedećim redoslijedom: sposobnost zalaganja za sebe i svoje ciljeve, sposobnost prilagodbe promjenjivim uvjetima , spremnost na preispitivanje vlastitih i tuđih ideja, donošenje odluka i rješavanje problema na temelju činjenica i dokaza, korištenje stranih jezika u pismu i govoru, sposobnost učinkovitog organiziranja svojih radnih procesa, sposobnost rada pod pritiskom, vještine učenja i usvajanja novih znanja, sposobnost produktivnog rada sa drugima, sposobnost učinkovitog djelovanja prema zadanom cilju, sposobnost za poticanje drugih na suradnju.

2.1. Nastavak obrazovanja nakon srednje škole

2.1.1 Upisivanje studija, vrste, načini i mjesto studiranja

Nakon završene srednje škole veliki broj završenih polaznika (88,5%) nastavlja školovanje upisivanjem studija dok ih 11,5% ne upisuje studij. Iste godine kad završe srednju školu studije upisuje njih 73,3%, dok ih 26,7% studije upisuju nakon godinu ili više dana pauze.

T.13 – Upis studija u odnosu na završetak srednjeg obrazovanja (%)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Ne upisuje studij	11,5	17,6	6,7	7,7	28,6
Upisuje studij	88,5	82,4	93,3	92,3	71,4
Od onih koji upisuju, upisani u godini završetka srednjeg obrazovanja	73,3	71,4	85,7	69,2	40,0
Od onih koji upisuju, upisani poslje godine ili više dana pauze	26,7	28,6	14,3	30,8	60,0

Najviše ispitanika koji su upisali studije, njih 62,2%, nakon srednje škole je upisalo sveučilišni studij, dok ih je 35,6% upisalo stručni studij.

T.14 – Upisani studijski programi po završenim obrazovnim programima(n)

	Na razini škole	Ekonomist	Ekonomska gimnazija	Komercijalist	Poslovni tajnik
Društvene znanosti	43	14	12	12	5
Tehničke znanosti	2	0	2	0	0

Najviše ispitanika koji su upisali studij, preko 95,6%, upisali su programe društvenih znanosti, dok je svega 4,4% biralo programe iz područja tehničkih znanosti.

Od završenih polaznika koji su upisali studije, njih 80% smatra da je obrazovni program koji su završili *Dobar* i *U velikoj mjeri dobar* temelj za nastavak obrazovanja.

Uz vrstu studija i program studija, treća odrednica studijskog iskustva odnosi se na način studiranja, odnosno da li osobno plaća studij ili studira uz potporu ministarstva.

Od ispitanika koji se trenutno školuju uz potporu ministarstva školuje se njih 11,5%, dok se ostali školuju uz osobno plaćanje (69,2%).

S obzirom na rezultate istraživanja, sustav stipendiranja visokog obrazovanja razvijeniji je od sustava srednjoškolskog stipendiranja. Stipendije tijekom studiranja koristi 17,8%.

Među polaznicima visokog obrazovanja 59,6% je imalo neki oblik radnog iskustva.

Najveći broj ispitanika nastavio je školovanje na Sveučilištu u Dubrovniku 26,7%, zatim Sveučilištu u Mostaru 17,8%, Sveučilištu u Zagrebu 15,6%, Viskoj poslovnoj školi Libertas 13,3%, Rochester Institute of Tehnology, Veleučilištu Vern 6,7%, Sveučilištu u Splitu 4,4%, dok je 15,5% ispitanika nastavilo školovanje negdje drugdje.

